

מרכז המידע אודות השואה, יד ושם ביה"ס המרכזי להוראת השואה 1/2

מעדותו של ארז אריה על תנועת "השומר הצעיר" באוסטריה

"אבי פעם בא הביתה, וכנראה מישהו אמר לו שמתארגן איזה טרנספורט של הנוער. הוא אמר לי: לך תרשם בתנועת נוער ציונית, הוא נתן לי כתובת וזה היה "המזרחי".

אני מתאר את זה באיזה סיפור שכתבתי, שאני באתי לשם, הכניסו אותי למשרד, שם ישב איזה רב. הוא התחיל לחקור אותי אם עשו לי בר-מצווה? אמרתי: כן. הוא שאל אם אני מניח תפילין? אז אמרתי שהפסקתי. הוא שאל מתי אנחנו מדליקים ומכבים את האור בשבת, אז אמרתי לו שכשמחשיך מדליקים את האור. הוא שאל אם אנחנו אוכלים בשר חזיר? אמרתי לו שאנחנו לא אוכלים בשר חזיר. הוא שאל אותי כל מיני שאלות. אני מוכרח לציין שהבניין שלו היה במרחק של שלוש מאות מטר ממטה הגסטאפו. בסוף הוא אמר לי: אתה לא מתאים בשבילנו, אנחנו לא יכולים לקבל אותך, אתה לא מספיק דתי ל"מזרחי".

ש. הוא רצה לתת לך איזו משרה?

ת. לא, הייתי בן שלוש-עשרה, זה היה בשביל להירשם, כי דיברו על עליית נוער. הוא אמר לי שאני לא מתאים להם, והוא הציע לי ללכת לאיזו תנועה ציונית אחרת. אז איזשהו חבר אמר לי שאני אבוא איתו ל"שומר הצעיר", וכך הלכתי ל"שומר הצעיר".

היינו שם קבוצה, נפגשנו הרבה, היה לנו מדריך שהוא עוד חי, שמו אהוד, אותו כדאי לך לראיין, הוא בקיבוץ העוגן, הוא מוזכר באחד הספרים. אני נפגשתי איתו רק לפני שבועיים בתיאטרון בתל-אביב, הוא כבר בן שבעים ושבע משהו כזה, אבל הראש שלו מאה אחוז בסדר. הוא היה מדריך שלנו, ואני זוכר, יש זיכרונות של נוער שהם מציינים, ולא יכולים לשכוח את זה מבחינת האבסורד שבדבר. היינו בחורים ובחורות כולנו בני שלוש-עשרה וחצי, ארבע-עשרה, ארבע-עשרה וחצי. הנאצים השתלטו על וינה, ועל מה הוא הרצה לנו? על השאלה המינית, על החופש המיני בקיבוץ בישראל, ועל מנהיגה אחת קומוניסטית קולונטי, שהיא קבעה מסמרות בנושא הזה, בזה התעסקו.

אני חושב שהנושא הזה העסיק אותנו אישית, כי הוא היה נמוך ולא הכי נאה, לכן הוא הרצה לנו על זה. הוא גם הרצה לנו על הסיפורים הרגילים על הקיבוץ ועל השיתוף, הוא הזכיר לנו כבר אז. אני נזכר בזה היום מבחינת האבסורד שבדבר. ישבנו בווינה, היינו בני שלוש-עשרה וחצי, ארבע-עשרה, ארבע-עשרה וחצי, והוא הסביר לנו אז את ההבדל המשמעותי והמהותי בין קיבוץ מאוחד, קיבוץ ארצי, גורדוניה, בית"ר וכל הפלטה של המפלגות הציוניות, את זה היינו צריכים ללמוד אז כשלמטה הנאצים הפגינו וצעקו הייל היטלר וכל זה.

ש. באמת מעניין, האם לא ראו את תפקידם לעדכן אתכם קצת על המציאות שאתם הייתם בה, הרי זה היה כבר אחרי העלייה של היטלר, אחרי חוקי נירנברג?

ת. על זה לא דיברו הרבה, כי כולם הסכימו, מאחר והיינו בתנועה הציונית ב"שומר הצעיר", כולם הסכימו לכורח החיוני ולפתרון היחידי, וזה מה שיותר לעלות לישראל, ולייסד קיבוץ. זאת היתה האקסיומה. האירועים האחרונים בוינה מבחינת רדיפות האוסטרים והנאצים לא עניינו מבחינה זאת, כי על זה כבר הוחלט. מה שהיה חשוב זה לחשל אותנו שאנחנו לא נסטה מהדרך, שנישאר נאמנים לאידיאולוגיה של "השומר הצעיר", ושנבין את המשמעות העמוקה של ההבדלים בין "השומר הצעיר" לבין "גורדוניה". היה לי קשה להבין את זה אז, והאמת היא שאני מתקשה גם היום להבין בשביל מה צריך היה כבר אז להשקיע בזה כל-כך הרבה מאמצים, אבל אני יודע את הסיבות לכך."

מקור: ארכיון יד ושם 0.3/8501